

रजस् न० रज्ज् अस्तु न लोपः । १ कुसुम्भे अमरः । २ पुष्परेणौ
श्वरागे ४ धूलौ मेदि० साङ्गोक्ते चक्षनादियुते ५ प्रकृति
गुणभेदे च "सत्त्वं लघु प्रकाशकमिष्टसुषुप्तम्भकं चक्षत्रं"
रजः" सा० का० । "सत्त्वतमधी स्वयमक्रियतया स्वस्व-
कार्यं प्रवृत्तिं प्रत्यवधीदनी रजसोपपद्यते व्यवसादात्
प्रचत्राव्य स्वकार्यं ते उत्साहं प्रयत्नं कार्यते तदिद-
सुप्तसुषुप्तम्भकं रज इति । कक्षादित्यत उक्तं चलमिति ।
तदनेन रजसः प्रवृत्त्यर्थत्वं दर्शितम्" त० कौ० । ६ पृष्ठिव्यां
स्त्री ङीप् निघण्टुः ।

रजस्वला स्त्रि० रजोऽस्तस्य बलच् । १ रजोयुक्ते २ महिषे
पुंस्त्री० मेदि० स्त्रियां ङीप् । आर्त्तववत्यां स्त्रियां स्त्री
टाप्, अमरः ।

रजोरस न० रजस इव रसोऽसुभयोऽस्य । अन्वकारे त्रि० ।
रजोवल न० रज इव बलति । बल-अच् । अन्वकारे त्रिका०
रज्जु स्त्री रज्ज-उ नि० । १ बन्धनसाधने दामनि अमरः (दडि)
२ वेण्याच्च मेदि० ।

रज्जुक न० रज्जयति रज्ज-णिच्-ल्युब् । १ हिङ्गुले राजनि०
२ प्रीतिकारके त्रि० । ३ काम्पिल्लघुचे पु० (डहरकरमचा)
राजनि० ।

रज्जुन न० रज्जतेऽनेन रज्ज-करणे ल्युट् । १ रक्तचन्दने
२ हिङ्गुले ३ छद्गतृषे राजनि० । ४ मञ्जिष्ठायां ५ नील्यां
६ गुण्डरोचनिकायां (कमलागुडि) स्त्री मेदि० ङीप् ।
७ शोफालिकायां शब्दच् । ७ हरिद्रायां षपठ्प्राच्च स्त्री
राजनि० ङीप् । भावे ल्युट् । ८ रागे । णिच् कर्त्तरि ल्यु ।
१० रागजनके त्रि० । संज्ञायां कन् । ११ कटफले पु० राजनि०
रट भाषणे भ्वा० पर० सक० सेट् । रटति अराठीत् अरठीत्
रेटतः "माचे मासि रटन्त्यापः" मल० त० ।

रटन्ती स्त्री रट-बा० भ्णश् ङीप् । "माचे मास्यसिते पक्षे रट-
न्त्याख्या चतुर्दशी । तस्यां प्रदोषसमये पूजयेत् सुण्ड-
मालिनीम्" इत्युक्तायां माघकृष्णचतुर्दश्याम् । [रेटतः ।

रठ भाषणे भ्वा० पर० सक० सेट् । रठति अराठीत् अरठीत्
रण गतौ भ्वा० पर० सक० सेट् । रणति अराणीत् अरणीत्
रेणतः । घटादि० । रणयति । [रेणतः ।

रण रवे भ्वा० पर० अक० सेट् । रणति अराणीत् अरणीत्
रण पुंन० अर्द्धां रण-वशिष्ययोः" वार्त्ति० अय् । १ युद्धे
अमरः । भावे अय् । २ शब्दे ३ कणे पु० मेदि० । ४ गतौ
च पु० शब्द० ।

रणरणक पु० रणः शब्दस्तत्प्रकारः प्रकारे द्वित्वम् ततः

संज्ञायां कन् । १ उद्देगे हेमच० २ कतिशये च ।

रणसङ्कुल न० रणमेव सङ्कुलम् । तस्यल्युक्ते अमरः ।
रण्ड पु० रम-ड तस्य नेत्वम् । १ धूर्त्ते २ विफले अर्द्धाङ्गवि-
शिष्टतया शक्तिभावयवे त्रि० संक्षिप्तसारः । ४ भूमिकपण्यां
स्त्री अमरः । ५ विधवायाञ्च स्त्री । स्त्रार्थे क । अफलठ-
जादौ शब्दच् ।

रण्डाशमिन् पु० रण्डः विफलः प्रजाहीनत्वात् आश्रमः
अस्वस्य इति । "चत्वारिंशद्वत्सराणां साष्टानाञ्च परे
यदि । स्त्रिया वियुज्यते कश्चित् स तु रण्डाशमी मतः"
इत्युक्तवयसि स्त्रीवियुक्ते पुरुषे ।

रत न० रम-भावे क्त । १ रमणे स्त्रीपुंशयोः सङ्गमे मैथुने
अमरः । २ युद्धे च मेदि० । कर्त्तरि क्त । ३ अचरुक्ते त्रि० ।
रतक्रिया स्त्री रतये रतिरूपो वग क्रिया व्यापारः । स्त्री-
पुंशसङ्गमसाध्ये मैथुने ।

रतगुरु पु० ७ त० । पत्यो त्रिका० । [कामदेवपत्न्यां च मेदि० ।
रति स्त्री रम-क्तन् । १ रागे २ युद्धे ३ रमणे ४ तदधिष्ठात्रां
रतिपति पु० इत० । कन्दर्पे अमरः । रतिकान्तादयोऽप्यत्र ।
रतिप्रिय पु० इत० । १ कामदेवे शब्द० । ६ व० । २ रमणप्रिये त्रि०
रतिबन्ध पु० रतौ बन्धः । रतिमङ्गल्युक्ते षोडशप्रकारे
रमणबन्धभेदे "न भवन्ति यदा नार्थस्तुष्टा वाद्यारतेन
ताः । नानाविधैस्तदा बन्धै रत्नव्या कामिभिः स्त्रियः ।
पद्मासनो १ नागपाशो २ लतावेष्टो ३ षड् संघुटम् ४ ।
कुलिशं ५ सुन्दरदृष्टैव तथा केशर ७ एव च । हि-
ङ्गुलोद नरसिंहोऽपि विपरीतः १० स्त्रियाऽपरः ।
११ कुम्बो वै धेनुकः १२ श्वसुत्कण्ठः १३ सु ततः परम् ।
सिंहासनो १४ रतिनागो १५ विद्याधरः १६ सु षोडशः" रति-
मञ्जरी । तत्तल्लक्ष्यं तत्र दृश्यम् । [चिह्ने च जटा० ।

रतिमन्दिर न० इत० । १ रतिगृहे २ स्त्रीणामसाधारण-
रतिरमण पु० रतिं रमयति रम-णिच्-ल्यु । कामदेवे ।

रतिखल न० रतेर्लक्षं पदम् । मैथुने हारा० ।
रतिसत्त्वरा स्त्री रतिं सत्वरयति सत्त्वरा+करोत्यर्थे णिच्-
अय् । (पिडिङ्ग) शाके शब्दच् ।

रत्न न० रसतेऽत्र रम-न तान्तादेशः । १ माणिक्यादिप्रस्तरे
अमरः । २ स्वस्वजातिषु श्रेष्ठे मेदि० । ३ माणिक्ये ४ ही-
रके च राजनि० । तद्भेदादिकं ष० स० द० अ० चक्रे यथा
"रत्नेन शुभेन शुभं भवति नृपाणामनिष्टमशुभेन ।
यस्मादतः परीज्यं देवं रत्नाश्रितं तज्ज्ञैः । द्विपद्म-
वनितादीनां स्त्रगुणविशेषेण रत्नशब्दोऽस्ति । इह ङ-